

JUNIOR JOURNALIST 2025-2026

Inspiratiebundel voor leerkrachten

Thema: Is dat echt?

Inhoud

1. Introductie Junior Journalist	3
2. Thema: 'Is dat echt?'	3
3. Aandachtspunt in het reglement: Artificiële Intelligentie - hulpmiddelen	3
4. Introduceren van het thema in de klas	4
5. Soorten teksten en mogelijke invalshoeken	4
5.1. Reeks 1 & 2: een verhaal schrijven	5
5.2. Reeks 3: een interview schrijven	5
5.3. Reeks 4: een opiniestuk schrijven	6
6. Algemene tips en inspiratie	6
7. Leerplannen– Verwijzingen per graad en net	9
7.1. Derde graad lager onderwijs (5e-6e leerjaar)	9
7.2. Eerste graad secundair onderwijs	9
7.3. Tweede graad secundair onderwijs	10
7.4. Derde graad secundair onderwijs	10

1. Introductie Junior Journalist

Junior Journalist is de grootste schrijfwedstrijd voor jongeren in Vlaanderen en Brussel, met een traditie van meer dan 70 jaar.

De organisator van Junior Journalist is Davidsfonds vzw, het grootste cultuurnetwerk in Vlaanderen, vertegenwoordigd door Davidsfonds-afdelingen over heel Vlaanderen en Brussel.

Ook dit jaar zijn er 4 reeksen:

Reeks 1 = derde graad basisonderwijs (5de en 6de leerjaar)

Reeks 2 = eerste graad secundair onderwijs (1ste en 2de jaar)

Reeks 3 = tweede graad secundair onderwijs (3de en 4de jaar)

Reeks 4 = derde graad secundair onderwijs (5de en 6de jaar)

Doet jouw klas ook mee? 😊 We helpen je graag op weg en nemen je mee door de verschillende reeksen. Neem zeker ook een kijkje bij de andere reeksen als inspiratie of om te diversifiëren afhankelijk van het niveau van de leerlingen.

2. Thema: 'Is dat echt?'

Het nieuwe thema '**Is dat echt?**' nodigt uit tot reflectie over de grens tussen waarheid en fictie, met bijzondere aandacht voor **AI, mediawijsheid en kritisch denken**. Met dit thema spelen we in op de vele vragen die artificiële intelligentie oproept. We willen jongeren aansporen om stil te staan bij de betrouwbaarheid van informatiebronnen en hen leren om bewust en kritisch om te gaan met content op sociale media.

Naast de focus op **taalvaardigheid**, leggen we nadruk op **mediawijsheid, creativiteit en verbeeldingskracht**. Want taal is meer dan correct formuleren — het is ook een manier om de wereld te begrijpen, in vraag te stellen en opnieuw vorm te geven.

3. Aandachtspunt in het reglement: Artificiële Intelligentie - hulpmiddelen

Artificiële intelligentie (AI) is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Gaandeweg krijgt het overal een plek en leren we ermee werken. Net zoals bij diverse opdrachten in het onderwijs, brengt het voor schrijfwedstrijden uitdagingen met zich mee en rijzen er verschillende vragen.

Waar leerlingen voorheen ouders, broers en zussen inriepen voor hulp, schakelen zij nu ook geregeld AI-hulpmiddelen als ChatGPT in. Slim, toch? Ja, al wringt het schoentje hier en daar. Tot wanneer blijf jij de schrijver bijvoorbeeld?

Elke auteur en journalist zal op een gegeven punt hulp krijgen of inroepen van een eindredacteur of een AI-programma om de puntjes op de i te zetten. Voor deze editie Junior Journalist benaderen we dit ook zo en verbieden we hulp van AI-hulpmiddelen niet. Wel verwachten we dat de jongere de schrijver blijft en bij hulp van bv. chatGPT dit ook vermeldt, net zoals andere bronnen correct vermeld dienen te worden. Plagiaat staan we niet toe.

Cfr: 1.5 in het reglement Junior Journalist 2026

Een inzending voor Junior Journalist moet oorspronkelijk zijn. Schakel je hulp in van bv. chatGPT, dan vermeld je dit. Maak je gebruik van externe bronnen, dan neem je deze ook

op.¹ Inzendingen die geheel of gedeeltelijk plagiaat blijken te zijn, worden onverbiddelijk gediskwalificeerd. Diskwalificatie is mogelijk op elk moment in de wedstrijd. Dit kan zelfs na de prijsuitreiking. De prijs moet dan teruggegeven worden.

4. Introduceren van het thema in de klas

Hierop volgend lees je enkele suggesties van werkvormen om het thema 'Is dat echt?' te introduceren in de klas.

Debat: Laat leerlingen debatteren over prikkelende stellingen zoals:

- "Kan je alles geloven wat je online leest?"
- "AI hoort thuis in de klas."
- "Met behulp van artificiële intelligentie komen we sneller tot de waarheid."
- "Als het op foto staat, dan kan het niet anders dan echt zijn."

Brainstormsessies:

- **ABC-brainstorm:** Zoek per letter een woord dat past bij waarheid, leugens, technologie of media.
- **Post-it brainstorm:** Laat leerlingen op post-its dingen noteren waarvan ze ooit dachten dat ze echt waren, maar die dat niet bleken te zijn.

Moodboard: Knip woorden en beelden uit tijdschriften rond 'waarheid', 'nepnieuws', 'technologie', 'AI', 'bedrog' en 'realiteit'.

Flash fiction: Schrijf in 10 minuten een kort verhaal van max. 100 woorden over iets dat niet was wat het leek.

Beeldanalyse: Toon twee foto's, één echt en één AI-gegenereerd. Kunnen leerlingen het verschil zien?

Sociale media opdracht: Zoek naar #isdatecht of #fake op sociale media. Laat leerlingen onderzoeken wat waar is en wat niet.

- Hulpmiddel: [Home Nepnieuws - Isdatechtzo.nl: Herken jij een echt/nep bericht?](https://www.home-nepnieuws.nl/isdatechtzo.nl/herken-jij-een-echt-nep-bericht/)

Klasexperiment: Creëer bewust een kleine nepnieuwsbericht in de klas (zonder gevolgen) en bespreek daarna met de leerlingen hoe snel verkeerde info zich verspreidt.

5. Soorten teksten en mogelijke invalshoeken

De vorm van de tekst is afhankelijk van de reeks waarbinnen men werk inzendt:

- De deelnemers in **reeks 1 & reeks 2** schrijven **een verhaal** vanuit het perspectief van een journalist/reporter. Dit kan zowel een fantasie- als een waargebeurd verhaal zijn.
- De deelnemers in **reeks 3** schrijven **een interview**, vrij weer te geven in vraag/antwoord-vorm, (in)directe rede of mengvorm met citaten.
- De deelnemers in **reeks 4** schrijven **een opiniestuk**.

¹ Opgelet, chatGPT maakt gebruik van vele bronnen en vermeldt deze vaak niet. Hierdoor riskeer je onrechtstreeks plagiaat te plegen. Blijf kritisch, kopieer niet klakkeloos en doe aan bronvermelding.

5.1. Reeks 1 & 2: een verhaal schrijven

De leerlingen schrijven een verhaal vanuit het perspectief van een journalist/reporter. Dit kan zowel een fantasie- als een waargebeurd verhaal zijn.

Wat is een verhaal?

Een **verhaal** is een **reeks gebeurtenissen die met elkaar verbonden zijn** en verteld worden met een bepaald doel, vaak om te informeren, te vermaken, te ontroeren of iets duidelijk te maken. Een verhaal heeft meestal **een begin, een midden en een einde**, en bevat **personages**, een **setting** (tijd en plaats), een **conflict en een ontwikkeling of afloop**.

Aan de slag:

- **Kies een idee** dat past binnen het thema 'Is dat echt?'
- **Ontwikkel personages** met een duidelijke link naar het thema
- **Bepaal de setting** – speelt het zich af in de echte wereld, online of in een fantasiewereld?
- **Schrijf een plot** met een verrassing of twist: wat blijkt niet te kloppen?
- Denk ook aan: gezichtsbedrog, optische illusie, vervalsingen in kunstwereld, replica's etc..

Voorbeelden:

- Je ontvangt als journalist een bizar berichtje over... Is het echt? Je gaat op onderzoek en brengt verslag uit.
- Mensen worden **in de val** gelokt met een valse webwinkel. Als reporter breng je het verhaal aan het licht.
- Je gaat op reis als reporter op zoek naar de **legende** van... Je wil nu eindelijk weten of het misschien toch echt is/bestaat?
- Een personage ontdekt dat hun online vriend een AI-vriend is. Je brengt als reporter het verhaal.
- Iemand leeft in een wereld waarin niemand nog weet wat echt is. Je brengt als journalist verslag uit.
- Een vriendschap met een **chatbot**. Echte vriendschap?
- Een lezer confronteert je als journalist met feiten die geen feiten blijken te zijn.

5.2. Reeks 3: een interview schrijven

De leerlingen schrijven een interview, vrij weer te geven in vraag/antwoord-vorm, (in)directe rede of mengvorm met citaten.

Wat is een interview?

Een **journalistiek interview** is een **gestructureerd gesprek** tussen een journalist en een of meerdere personen, met als doel **informatie te verzamelen, verduidelijken of onthullen**, en die informatie vervolgens **te delen met een publiek via een medium zoals krant, radio, tv of online**.

Aan de slag:

- Kies een interessante geïnterviewde rond het thema (ouder, leerkracht, expert, leerling, fotograaf, juwelier, bankier, kunstenaar...)
- Bedenk vragen rond hun ervaringen met waarheid, leugens, technologie of AI
- Voer het gesprek en **noteer** of neem op
- Schrijf het uit met een duidelijke structuur (intro, vragen & antwoorden, conclusie)

Voorbeelden:

- Interview je grootouders over wat vroeger als 'nepnieuws' gold.
- Ga in gesprek met je leerkracht over hoe hij/zij AI of technologie inzet in de klas.
- Interview een expert of journalist over nepnieuws.
- Interview een (amateur)fotograaf over beeldbewerking en tot welk punt een beeld een weergave van de werkelijkheid blijft.
- Spreek een juwelier, kunsthandelaar, verkoper over hoe zijn de 'echtheid' van hun koopwaren herkennen en verzekeren.
- Interview een vriend die eens in de val trapte van nepnieuws/phishing
- Interview iemand die iets onwaarschijns heeft meegemaakt

5.3. Reeks 4: een opiniestuk schrijven

De leerlingen schrijven een opiniestuk.

Wat is een opiniestuk?

Een **opiniestuk** in de journalistiek is een **subjectieve tekst waarin de auteur zijn of haar mening geeft over een actueel maatschappelijk, politiek, cultureel of ander relevant onderwerp**, met als doel het publiek te overtuigen, aan het denken te zetten of het debat te stimuleren.

Aan de slag:

- Kies een duidelijk afgebakend aspect van het thema (bv. AI in de klas, de waarde van waarheid, vriendschapsfraude via sociale media)
- Zoek feiten en voorbeelden
- Geef je mening helder en gefundeerd
- Werk met 3 goede argumenten en weerleg een tegenargument
- Eindig met een krachtige conclusie die aanzet tot nadenken

Voorbeelden:

- "Waarom je niet alles moet geloven wat je online ziet."
- "AI maakt school makkelijker – of net moeilijker?"
- "Door AI wordt veel wat je leert op school nutteloos."
- "Is het nog belangrijk om de waarheid te kennen?"
- "Bestaan er meerdere waarheden?"
- "Maakt het uit of het om merkkledij gaat of namaak?"

6. Algemene tips en inspiratie

• Hoe herken je nepnieuws?

- VRT heeft een eigen check redactie:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=10&v=iL1teqchG0M&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F&embeds_referring_origin=https%3A%2F%2Fwww.bing.com&source_ve_path=MjM4NTE

• Hoe beïnvloeden deepfakes de samenleving?

- 3^e graad, internationaal bekende Belgische Deep Fake expert Chris Ume; deed mee aan America's got talent:

- https://www.youtube.com/watch?v=Q463j1tOWP8&ab_channel=TalentRecap
- Interview Chris Ume:
https://www.youtube.com/watch?v=w9AVvjanios&ab_channel=AllanMcKay

AI-tools voor creatief schrijven:

Geschikt voor schrijfopdrachten, inspiratie en brainstorms.

- **ChatGPT (gratis versie via chat.openai.com)**
→ Kan ideeën aanreiken, herschrijven of tips geven voor verhalen en artikels.
Let op: Laat leerlingen reflecteren over wat gegenereerde tekst betekent en of het klopt.
- **Mediawijs.be (7-12 jaar)**
→ Spelenderwijs nieuwswijs worden? <https://www.mediawijs.be/nl/tools/het-echt-zo>
- **Scribbr AI Parafrase Tool (<https://www.scribbr.nl/parafraseer-tool/>)**
→ Helpt bij herformuleren van zinnen, handig bij het herschrijven van teksten.
- **Hemingway Editor (<https://hemingwayapp.com/>)**
→ Geen AI, maar wel een digitale tool die helpt bij helder en eenvoudig schrijven.

AI-tools voor mediawijsheid en kritisch denken

Ideaal om het thema 'Is dat echt?' concreet te maken.

- **Google Fact Check Explorer (<https://toolbox.google.com/factcheck/explorer/>)**
→ Zoek of beweringen al gecontroleerd zijn door factcheckers.
- **Deepfake Detection Tools (bijv. via <https://www.wombo.ai> of <https://www.thispersondoesnotexist.com>)**
→ Laat leerlingen zelf nepbeelden of AI-gegenereerde mensen bekijken en herkennen.
- **NewsGuard (freemium Chrome-extensie)**
→ Beoordeelt nieuwswebsites op betrouwbaarheid en transparantie (voor oudere leerlingen).

AI-tools voor beeld en design

Creatieve opdrachten: nepbeelden herkennen of zelf maken.

- **Craiyon (<https://www.craiyon.com/>)** (voorheen DALL·E mini)
→ Laat leerlingen zien hoe AI een beeld genereert op basis van een tekst.
- **Canva (gratis voor onderwijs via Canva for Education)**
→ Heeft ingebouwde AI-hulpen voor design, tekst en beeld (met moderatie-opties).
- **Remove.bg / Cleanup.pictures**
→ Leerlingen zien hoe beelden bewerkt kunnen worden: wat is echt of gemanipuleerd?

AI-tools voor audio en spraak

Leuk voor podcastprojecten of interviews.

- **Veed.io (gratis basisversie)**
→ Voor het automatisch ondertitelen of transcriberen van interviews.
- **TTSMP3 (<https://ttsmp3.com>)**
→ Tekst omzetten in spraak met AI-stemmen (interessant om toon of intentie te bespreken).

Aandachtspunten in de klas:

- Laat AI gebruiken altijd gepaard gaan met **reflectie**: klopt dit? Hoe weten we dat?

- Maak leerlingen **bewust van auteurschap** en plagiaat.
- Werk bij voorkeur met **klasaccounts of demo's** om privacy te waarborgen.
- Bespreek het belang van **betrouwbare bronnen** en **bronvermelding**
- Gebruik voorbeeldteksten uit kranten of websites om stijl te analyseren
- Bespreek met leerlingen wat AI wel en niet kan – en wanneer het fout gaat
- Focus op **kritisch denken** en het belang van **mediawijsheid**
- Bespreek ethiek in journalistiek en AI-gebruik

Suggestie voor leerkrachten:

- <https://www.mediawijs.be/nl/artikels/hoe-maak-je-leerlingen-weerbaar-tegen-desinformatie>
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/04/20/deepfake-fotos-en-videos-hoe-herken-je-ze/>
- <https://www.klascement.net/lesmateriaal/?q=nepnieuws>

7. Leerplannen– Verwijzingen per graad en net

7.1. Derde graad lager onderwijs (5e-6e leerjaar)

Katholiek Onderwijs Vlaanderen – ZILL

ZILL-domeinen en doelen:

- **TAAL – Schriftelijke taalvaardigheid (TOsn3)**
 - TOsn3: *Kinderen schrijven vlot, verzorgd en gepast verschillende soorten teksten.*
 - Toepasbaar op: verhalen (1.2), artikels en reportages (1.3), interviews (1.4), opiniestukken (1.5).
- **TAAL – Mondelinge taalvaardigheid (TOM3)**
 - TOM3: *Kinderen geven mondeling op een verstaanbare en gestructureerde manier informatie of meningen door aan anderen.*
 - Toepasbaar op: debatopdrachten (1.1), brainstormsessies.
- **MENS EN MAATSCHAPPIJ – Digitale competentie en mediawijsheid (MDg1, MDg2)**
 - MDg1: *De kinderen ontwikkelen een kritische houding tegenover media-inhouden.*
 - MDg2: *De kinderen gebruiken digitale media op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier.*
 - Toepasbaar op: sociale media opdracht, beeldanalyse, nepnieuwsactiviteiten (1.1), gebruik van AI-tools (1.6).

GO! – Eindtermen derde graad lager onderwijs

- **Nederlands – Schrijven**
 - ET 6.14: *De leerlingen schrijven eenvoudige informatieve en opiniërende teksten aangepast aan doelpubliek en medium.*
 - ET 6.16: *De leerlingen schrijven creatieve teksten waarin fantasie en werkelijkheid gecombineerd worden.*
 - Verhaalopdrachten, opiniestukken.
- **Mediawijsheid en ICT**
 - ET 7.3: *De leerlingen kunnen kritisch omgaan met media-inhouden (bv. reclame, nepnieuws, influencers).*
 - ET 7.5: *De leerlingen kunnen nagaan of informatie betrouwbaar is.*
 - Sociale media-opdracht, klasexperiment nepnieuws, beeldanalyse.
- **Burgerschap en kritisch denken**
 - ET 8.2: *De leerlingen kunnen overleggen, standpunten innemen en argumenteren.*
 - Debat, opiniestuk schrijven, groepswerk.

7.2. Eerste graad secundair onderwijs

Katholiek Onderwijs Vlaanderen – Leerplan Nederlands

- **Context: Kritisch omgaan met informatie – Functionele geletterdheid**
 - *De leerlingen interpreteren, analyseren en beoordelen informatie kritisch en verantwoord.*
 - Toepasbaar op: sociale media opdracht, klasexperiment, beeldanalyse.
- **Schrijven – Creatief & Informatief**
 - *Leerlingen schrijven narratieve, informatieve, opiniërende teksten en interviewverslagen afgestemd op doel en publiek.*
 - Verhaal, artikel, opiniestuk, interview (1.2 t.e.m. 1.5).

- **Mondelinge taalvaardigheid – Discussiëren & Debatteren**
 - *Leerlingen formuleren standpunten en argumenten helder en overtuigend.*
 - Debatopdracht.

GO! – Eerste graad secundair onderwijs (1ste en 2de jaar A- of B-stroom)

- **Eindtermen Nederlands**
 - ET 2.5: *De leerlingen formuleren schriftelijk hun mening en onderbouwen die.*
 - Opiniestuk.
 - ET 2.7: *De leerlingen kunnen een informatieve tekst schrijven over een actueel onderwerp.*
 - Artikel/reportage.
 - ET 3.6: *De leerlingen houden rekening met de betrouwbaarheid van bronnen.*
 - Klasexperiment, AI-beeldopdrachten, gebruik AI-tools.
- **Mediawijsheid**
 - ET 4.4: *De leerlingen herkennen desinformatie en manipulatie in (digitale) media.*
 - Beeldanalyse, deepfake-opdracht, sociale media.
 - ET 4.6: *De leerlingen reflecteren over hun eigen mediagedrag en -gebruik.*
 - Moodboard, klasgesprekken, AI-tools.

7.3. Tweede graad secundair onderwijs

Katholiek Onderwijs Vlaanderen – Leerplan Nederlands tweede graad

- **Functionele taalvaardigheid**
 - *Leerlingen lezen, schrijven en spreken vanuit een kritisch-reflectieve houding.*
 - Alle schrijfopdrachten + debat + interview.
- **Kritisch en creatief denken**
 - *Leerlingen bevragen bronnen, stellen zichzelf vragen bij wat ze lezen en zien.*
 - Nepnieuwsopdrachten, AI-tools, beeldanalyse.
- **Mediawijsheid en burgerschap (nieuwe leerplandoelen i.s.m. PAV of MAVO)**
 - *Leerlingen onderzoeken de rol van technologie in de samenleving.*
 - Deepfake, AI in de klas, sociale media-opdracht.

GO! – Tweede graad (3e en 4e jaar)

- **Nederlands**
 - ET 3.3: *De leerlingen schrijven teksten met aandacht voor doel, publiek en opbouw.*
 - Reportage, opiniestuk, interview.
 - ET 3.5: *De leerlingen kunnen kritisch reflecteren op de inhoud van media.*
 - Nepnieuws, beeldanalyse, sociale media.
- **Mediawijsheid & Digitale Geletterdheid**
 - ET 5.2: *De leerlingen gaan bewust om met AI, technologie en online bronnen.*
 - Gebruik AI-tools, reflectie bij AI-gegenereerde teksten en beelden.
 - ET 5.4: *De leerlingen kunnen een nepbericht herkennen en verklaren.*
 - Klasexperiment, socialemediatoets.

7.4. Derde graad secundair onderwijs

Katholiek Onderwijs Vlaanderen – Leerplan derde graad (domeinoverschrijdend & taalvakken)

- **Communicatief en kritisch geletterd**
 - *Leerlingen analyseren complexe teksten, herkennen manipulatie en beïnvloeding.*
 - Deepfake-video's, interviews, opiniestukken, beeldanalyse.
- **Creatief en expressief**
 - *Leerlingen creëren genuanceerde, originele teksten (journalistiek, opiniërend, creatief).*
 - Verhaal, artikel, opiniestuk (1.2–1.5).
- **Digitale en ethische competentie**
 - *Leerlingen reflecteren op ethiek van AI, copyright, betrouwbaarheid van bronnen.*
 - AI-gebruik (1.6), nepnieuwsopdracht, klasexperiment.

GO! – Derde graad secundair onderwijs (5e-6e jaar)

- **Eindtermen Nederlands**
 - ET 4.2: *De leerlingen kunnen met een kritische houding deelnemen aan het publieke debat.*
 - Debat, opiniestuk, interview.
 - ET 4.4: *De leerlingen verwerken info uit diverse, digitale bronnen en evalueren de betrouwbaarheid.*
 - Artikel/reportage schrijven, sociale media onderzoek.
 - ET 4.6: *De leerlingen formuleren en onderbouwen een standpunt, rekening houdend met andere visies.*
 - Opiniestuk, debat.
- **Mediawijsheid / digitale competentie**
 - ET 6.3: *De leerlingen herkennen beïnvloeding in beelden en teksten.*
 - Beeldanalyse, deepfake opdracht.
 - ET 6.5: *De leerlingen ontwikkelen een bewust en verantwoord mediagebruik.*
 - Reflectie bij AI-tools, klasexperiment, interviews met experts.